

Els perfils lingüístics a les administracions públiques (II)

Tal com s'explicava a l'article sobre perfils lingüístics publicat al número cinc de la revista LLENGUA I ÚS, un perfil és la suma d'una sèrie d'elements que cal tenir en compte a l'hora de dur a terme les funcions d'un lloc de treball determinat. Les diverses administracions públiques radicades a Catalunya tenen unes característiques comunes, referides al disseny i al desplegament d'una estructura organitzativa complexa. Però si bé és cert que hi ha molts nexes d'unió quant a la definició dels llocs de treball, també és cert que, atesa la diversitat dels seus àmbits competencials i, en conseqüència, de les seves característiques específiques, són, també, diversos els perfils lingüístics establerts per les diferents administracions.

Si analitzem les administracions públiques radicades a Catalunya, hem de considerar un element que té una gran incidència en aquesta qüestió: el marc legal existent i l'aplicació feta per cadascuna de les administracions.

Administració de la Generalitat

Pel que fa a la Generalitat de Catalunya, la sentència del Tribunal Constitucional 46/1991, de 28 de febrer, reconeix la constitucionalitat de l'article 34 de la Llei 17/1985, de 23 de juliol, de la funció pública de l'Administració de la Generalitat. Aquest article estableix que l'Administració de la Generalitat selecciona tot el seu personal amb criteris d'objectivitat, en funció dels principis d'igualtat, mèrit i capacitat dels aspirants i que en el procés de selecció s'ha d'acreditar el coneixement de la llengua catalana, tant en l'expressió oral com en l'escrita. La sentència del Tribunal Constitucional reconeix que aquesta exigència és imprescindible perquè el personal de l'Administració pugui exercir adequadament la seva feina i que s'ha d'aplicar amb proporcionalitat.

A partir d'aquesta sentència, la Comissió per a la Normalització Lingüística va prendre l'Acord de 19 de juny de 1991, modificat el 3 de juny de 1992, per a l'aplicació de la normativa esmentada a les convocatòries de personal al servei de l'Administració de la Generalitat. L'Acord de 19 de juny de 1991 estableix que a les convocatòries d'accés a la funció pública hi haurà una prova eliminatòria específica de català que serà avaluada com a apte/no apte, la qual no pot ser ni la primera ni l'última respecte a les altres proves d'accés. D'aquesta manera s'asseguren els coneixements exigits i s'evita que la puntuació de llengua incideixi en la qualificació global de l'oposició.

Quant als concursos de mèrits per a la selecció de personal laboral indefinit o no permanent, de funcionaris interins i per a la selecció o provisió de càrrecs de comandament, llocs singulars i de lliure designació, l'Acord disposa que el coneixement oral i escrit de la llengua catalana ha de figurar en la convocatòria com a requisit que cal acreditar mitjançant la presentació d'un certificat, un títol o un diploma del nivell corresponent. En el cas dels aspirants que no tin-

guin cap d'aquestes acreditacions, el tribunal o l'òrgan convocant ha d'avaluar amb caràcter eliminatori els coneixements de català en funció del lloc de treball a proveir.

Pel que fa als concursos generals de trasllat, l'Acord assenyala que en la convocatòria ha de constar com a mèrit preferent l'acreditació de la titulació lingüística corresponent al nivell de coneixements de català que s'exigeix per a l'accés al cos corresponent.

L'Acord estableix que el personal dels grups A (titulats superiors), B (diplomats), C (batxillerat, formació professional de segon grau) i D (graduat escolar, formació professional de primer grau) ha de tenir coneixements mitjans de llengua catalana, orals i escrits (certificat C de la Junta Permanent de Català) i el personal del grup E, coneixements elementals de llengua catalana, orals i escrits (certificat B de la Junta Permanent de Català). Aquesta classificació preveu una especificació del grau d'exigència dels grups segons els tipus de lloc de treball. En aquest sentit, als cossos dels grups C i D, les tasques dels quals no requereixin coneixements mitjans de català, se'ls demana el certificat B i als cossos del grup E amb tasques que no requereixin coneixements escrits se'ls demana el certificat A. D'altra banda, quan es tracta de llocs de treball en els quals es desenvolupen tasques de normalització lingüística o tasques d'una especial rellevància lingüística es demanen sempre coneixements superiors de català, orals i escrits (certificat D de la Junta Permanent de Català).

L'Administració de la Generalitat ha definit els perfils lingüístics d'acord amb la classificació per grups i ha establert per a cadascun dels cossos d'aquests grups els coneixements orals i escrits de llengua catalana necessaris d'acord amb les tasques que desenvolupen en els diferents llocs de treball. Aquests coneixements exigits es corresponen amb els continguts dels certificats de la Junta Permanent de Català. Cal remarcar que, tal com hem comentat, s'han establert un conjunt d'excepcions per a determinats cossos de funcionaris dels grups C i D (àmbit sanitari, centres penitenciaris, delineants...) segons les funcions comunicatives de les places. Aquestes excepcions es concreten en l'exigència de coneixements elementals de llengua catalana per a cossos pertanyents als grups C i D i en l'exigència de coneixements orals bàsics per a determinats cossos del grup E (vigilants, netejadors...).

Grup personal	Nivell de coneixement de llengua catalana
Grup A (titulats superiors)	Coneixements mitjans de llengua catalana, orals i escrits (certificat nivell C de la Junta Permanent de Català)
Grup B (diplomats)	Coneixements mitjans de llengua catalana, orals i escrits (certificat C de la Junta Permanent de Català)
Grup C (batxillerat, formació professional de segon grau)	Coneixements mitjans de llengua catalana, orals i escrits (certificat C de la Junta Permanent de Català)*
Grup D (graduats escolars, formació professional de primer grau)	Coneixements mitjans de llengua catalana, orals i escrits (certificat C de la Junta Permanent de Català)*
Grup E	Coneixements elementals de llengua catalana, orals i escrits (certificat B de la Junta Permanent de Català)*
	Quan es tracta de llocs de treball en els quals es desenvolupen tasques de normalització lingüística es demanen coneixements superiors de català, orals i escrits (certificat D de la Junta Permanent de Català)

* Als cossos dels grups C i D les tasques dels quals no requereixin coneixements mitjans de català se'ls demana el certificat B de la JPC. Als cossos del grup E amb tasques que no requereixen coneixements escrits de català se'ls demana el certificat A de la JPC.

Administració local

Quant a l'Administració local, l'article 67 del Decret 214/1990, de 30 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament del personal al servei de les entitats locals, estableix que els processos selectius han de contenir proves referents al coneixement de la llengua catalana o han de requerir l'acreditació d'aquests coneixements, en el grau adient a les funcions pròpies de les places objecte de convocatòria.

En aquesta línia, cal fer esment del model de Reglament per a l'ús de la llengua catalana a les administracions locals que va ser aprovat l'any 1992 i ha estat adoptat per un gran nombre d'ajuntaments i consells comarcals de Catalunya. Els articles 19 i 20 del Reglament estableixen que a les convocatòries d'accés ha de figurar, com a condició obligatòria, que tots els aspirants parlin i escriguin el català segons el nivell que correspongui, per garantir que estan capacitats i posseeixen un grau de coneixement de la llengua catalana, tant en l'expressió oral com en l'escripta, que els faci aptes per desenvolupar llurs funcions.

El Reglament disposa que el ple de l'ajuntament o del consell comarcal, a l'hora de definir els llocs de treball, ha d'establir els nivells respectius de coneixement oral i escrit de la llengua catalana per a cada cas, i ha de considerar el coneixement expressat en llengua catalana com a requisit indispensable o mèrit preferent d'acord amb l'avaluació que s'estableixi. El Reglament assenyala que serà obligatori per a tots els funcionaris assolir el nivell de coneixement establert en el catàleg, d'acord amb els criteris i terminis que fixi la Comissió de Seguiment del Reglament.

L'establiment dels perfils permet, a més de seleccionar lingüísticament el personal de nova incorporació, planificar la formació del personal de l'organització necessària per promoure l'adequació lingüística als diversos llocs de treball. En aquest sentit, el Reglament estableix que els responsables dels diferents òrgans dels ajuntaments i dels consells comarcals, d'acord amb els centres de normalització lingüística i els serveis de català, han de prendre les mesures pertinents perquè el personal que treballa en les seves dependències tingui els coneixements necessaris de català per garantir el desenvolupament correcte, des del punt de vista lingüístic, de les tasques internes o adreçades als administrats. Amb aquesta finalitat es preveu l'organització de cursos de llengua catalana per a tots els funcionaris que no tinguin els coneixements necessaris per exercir les funcions del lloc de treball que ocupen i per millorar el nivell de llenguatge administratiu o d'altres especialitats.

Cal remarcar, també, que l'article 2 de la Llei 9/1994, de 29 de juny, de reforma de la legislació relativa a la funció pública de la Generalitat de Catalunya, preveu que l'àmbit d'aplicació de la Llei esmentada s'estengui al personal al servei de les corporacions locals, en els termes que estableix la legislació sobre funció pública local.

En el cas de les policies locals, la Llei 16/1991, de 10 de juliol, assenyala que el personal ha d'estar en possessió dels coneixements lingüístics que estableix per als grups corresponents la normativa sobre funció pública de l'Administració de la Generalitat.

D'altra banda, cal fer referència al Decret 14/1994, de 8 de febrer, pel qual es regula l'exigència del coneixement del català als concursos per a la provisió de llocs de treball dels ens locals de Catalunya reservats a funcionaris amb habilitació de caràcter estatal. Aquest Decret disposa que els ens locals han d'incloure el requisit del coneixement oral i escrit de la llengua catalana en les bases de la convocatòria del concurs. En aquesta línia, les bases han d'establir que els concursants hauran d'acreditar el coneixement de llengua catalana mitjançant el

certificat del nivell C de la Junta Permanent de Català o algun dels certificats o títols equivalents.

En el cas de l'Administració perifèrica de l'Estat, l'Ordre de 20 de juliol de 1990 estableix que per a la provisió de llocs de treball per part de funcionaris de l'Administració perifèrica de l'Estat a les comunitats autònomes es tindrà en compte el coneixement de la llengua oficial pròpia de cada comunitat autònoma. En aquest sentit assenyala que els departaments ministerials, a iniciativa de les delegacions del Govern, determinaran els llocs per als quals, en funció del seu contingut, resulti preceptiu el coneixement de la llengua oficial pròpia de cada comunitat autònoma, la qual cosa s'incorporarà com a requisit a les corresponents relacions de llocs de treball.

D'altra banda, disposa que el coneixement de la llengua oficial pròpia de cada comunitat es valorarà com a mèrit per a la provisió per concurs dels llocs de treball el contingut dels quals tingui relació directa amb: informació al públic, recepció i registre de documents, activitats de gestió amb relació freqüent amb el públic i altres activitats per a les quals el coneixement de la llengua constitueixi un factor rellevant.

Amb aquesta finalitat, l'Ordre preveu que les delegacions del Govern emetran, anualment, un informe sobre el grau d'implantació a l'Administració perifèrica de l'Estat de la llengua pròpia de cada comunitat autònoma, que serà tingut en compte pels departaments ministerials per a la concreció dels llocs de treball.

L'informe elaborat l'any 1994 remarca la incidència de l'article 36 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, atès que s'ha produït un canvi de gran importància perquè s'imposa a l'Administració l'obligació de treballar en l'idioma que triïn els ciutadans en les seves relacions amb les oficines públiques, fet que exigeix que estiguin degudament dotades per donar resposta als ciutadans. Això comporta que els funcionaris han d'estar degudament capacitats per a l'ús de les llengües oficials pròpies de les comunitats autònomes.

Per aconseguir aquest objectiu, l'Administració, tal com es recull en l'informe esmentat, actua en tres vessants:

1. La selecció del personal que accedeix a la funció pública. L'article 19 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, estableix que les administracions públiques han de preveure la selecció de funcionaris degudament capacitats per ocupar llocs de treball a les comunitats autònomes amb llengua pròpia i que el Ministeri per a les Administracions Públiques, en col·laboració amb els centres de formació de funcionaris, vetllarà per la formació lingüística dels aspirants seleccionats.
2. La provisió per personal funcionari de llocs de treball a les comunitats autònomes amb llengua pròpia, que tinguin relació amb el públic i el registre de documents. En aquest cas, com ja hem comentat anteriorment, l'Ordre de 20 de juliol de 1990 estableix, per primera vegada, l'exigència del coneixement de la llengua catalana com a requisit per a determinats llocs de treball.
3. La formació i la capacitació del personal destinat a aquests llocs de treball, adreçada a incrementar i perfeccionar el coneixement de les llengües oficials pròpies de les comunitats autònomes. L'informe esmentat assenyala que els criteris utilitzats per determinar el personal que ha de rebre formació es fixen

Administració perifèrica de l'Estat

sobre la base de l'afluència de públic a les diverses oficines públiques i dins aquestes oficines, aquell personal que ocupa llocs amb relació directa amb el públic.

Administració de justícia

Pel que fa a l'Administració de justícia, els perfils lingüístics estan en fase d'elaboració. Amb els darrers traspassos realitzats enguany es completa l'assumpció per part de la Generalitat del personal al servei de l'Administració de justícia, amb l'excepció dels jutges, fiscals i secretaris judicials.

Cal remarcar que s'ha iniciat un pla de formació per garantir l'adequació lingüística del personal als llocs de treball. Aquesta formació ha de facilitar l'establiment d'uns perfils lingüístics per adequar el personal als canvis que es produeixen en el si de les oficines judicials i aconseguir una política de personal estable. Com a personal al servei de l'Administració de la Generalitat, el nivell d'exigència haurà de ser el que s'exigeixi per a la resta de personal de l'Administració autonòmica, tot i que caldrà preveure uns terminis per a la seva adequació.

Pel que fa a jutges i magistrats, la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, estableix que per a la provisió de places en els jutjats, en les audiències i en els tribunals superiors de justícia es valorarà com a mèrit l'especialització en dret civil especial i el coneixement de l'idioma propi de la comunitat. Aquesta, però, és una qüestió que ha generat amplis debats i no s'ha fixat encara com es concretarà la valoració esmentada.

Universitats

Pel que fa a les universitats, ens limitarem a fer una breu referència a la situació actual. Cal diferenciar el personal d'administració i serveis del personal docent.

L'article 2 de la Llei 9/1994, de 29 de juny, de reforma de la legislació relativa a la funció pública de la Generalitat de Catalunya, preveu que aquesta Llei s'entengui, també, al personal de les universitats, tot respectant l'autonomia universitària.

La Comissió de Política Lingüística del Consell Interuniversitari de Catalunya està elaborant un reglament tipus d'usos lingüístics de les universitats catalanes en el qual es preveu l'establiment de perfils lingüístics per als llocs de treball que comportin tasques docents i l'organització de la formació necessària per garantir l'adequació al lloc de treball.

En un altre article podrem, segurament, fer una anàlisi detallada d'aquest àmbit.

Conclusions

Després de fer aquesta anàlisi de la situació a les diverses administracions i institucions públiques de Catalunya podem apuntar, tal com es feia al darrer número de la revista *LENGUA I ÚS*, que mentre no hi hagi perfils lingüístics tipus que es puguin adaptar a les necessitats de cada organització, els certificats de la Junta Permanent de Català són un punt de referència per definir el grau de competència lingüística necessària per ocupar un lloc de treball.

En el cas de les administracions públiques, la definició, fins ara, ha estat feta, com ja hem comentat, d'una manera força global, sobre la base dels diversos grups de la funció pública, amb algunes especificacions per a certs cossos. De cara al futur, caldria aconseguir, d'una banda, arribar a una definició més precisa

del contingut lingüístic dels llocs de treball, possiblement amb una visió més àmplia referida al plurilingüisme d'algunes de les places. D'altra banda, caldria no oblidar que la importància de la definició dels perfils lingüístics, en el cas de les administracions públiques, rau en el fet que els perfils són l'instrument essencial per a l'efectiva catalanització de les administracions i l'element imprescindible per donar resposta als drets lingüístics dels ciutadans des de qualsevol de les oficines públiques radicades a Catalunya.

És per això que si es vol donar als perfils lingüístics la importància que els correspon com a instrument bàsic per a la normalització de les administracions, caldrà revisar, a fons, l'aplicació de les disposicions legals vigents en la matèria pel que fa als diferents processos de selecció i als sistemes i terminis dels processos de formació.

